

271/2023

Budapest, 2023. május 10.

Tisztelt Gazdasági Versenyhivatal!

Köszönjük, hogy az április 26-án tartott személyes egyeztetésen részt vehetett a Tej Terméktanács is.

A jelentés tervezetre vonatkozó tényleges javaslatok későbbi ismertetése előtt kérem, engedjen meg egy **rövid tejágazati kitekintést**.

A magyar tejtermelés az EU tejtermelésének csupán 1-1,2%-át adja. **Az EU éves tejtermelés ingadozása tehát gyakran nagyobb, mint a teljes magyar tejtermelés aránya.** Kereskedelmi szempontból erősen kitettek vagyunk, mivel az itthon megtermelt nyerstej több mint tizede kamionos formában kimegy az országból, miközben – elegendő hazai feldolgozó kapacitás hiányában – több termékkategóriában a megfelelő ellátás érdekében folyamatos importra szorulunk, ide tartozik többek között a sajt, a vaj és a joghurt.

Nyerstej exportunk árát egyértelműen a spot /vagy azonnali/ tejárak határozzák meg. Korábban még rendkívüli jelentőségű volt az olasz (veronai, milanói) tej ára, mára azonban egyre inkább román, illetve horvát irányba mozdult el a tejkiszállításunk. Ha egy áremelkedési ciklusban nem követné a magyar belföldi nyerstej ár ezeket a külpiaci árakat, akkor egyszerűen elszívna a tejet Dél-Európa Magyarországról és a hazai feldolgozók nem tudnák kiszolgálni a hazai fogyasztókat.

Az export és elsősorban a spot piacok volatilitására és ebből fakadó kitettségünkre jellemző, hogy míg egy éve kilogrammonként még 240-280 Ft-ot is fizettek a magyar tejekért a spot piacon, addig most, május elején – kizárólag az európai piaci folyamatoknak köszönhetően – a nem szerződött tejek már csak 20 cent környékén (100-120 Ft/kg áron) cserélnek gazdát itthon, illetve a környező országokban.

2021 nyaratól 2022. év végéig a nyerstej kiviteli ára a hazai átlagár fölött alakult, tehát azok a tejtermelők, akik itthon adták el tejükét, az exporttal magasabb jövedelemre tehettek volna szert. Amennyiben a termelők egy része az export mellett döntött volna, akkor a hazai feldolgozók is a spot piacról tudták volna pótolni a hiányzó nyerstejet.

A tejtermelők tárgyévi takarmányköltségeit az előző évi szeptember-októberi takarmány árak határozzák meg. **A tavaly ősszel vásárolt/betakarított drága takarmányt etetik a gazdák tárgyév nyaráig** (a 2022. évi aszály hatásait tehát most szenvedjük meg, amikor esik a nyerstej).

Az, hogy 2021-ben és 2022-ben nem tudott növekedni az európai tejtermelés, rekord tej árakhoz vezetett mind a szerződött tejáraknál, mind a spot piacon. A 2022. decemberi 58,25 centes EU-s átlagár 55%-kal volt magasabb, mint a 2020 nyarán mért ár (32,55 cent). A veronai külföldi eredetű tejek spot ára tavaly októberben érte el rekord árát (69,08 cent), amely duplája a 2022. nyári árnak (35,83). A jelenlegi leszállított tejre vonatkozó veronai, külföldi eredetű spot ár viszont újra csak 37 cent körüli kilogrammonként (-46%).

A piac működik, **a keresleti viszonyokból kínálati helyzet állt elő: a hazai tejár két hónap alatt több mint 9%-ot esett, míg a magyar tejek kiviteli ára 78%-ot (!) az elmúlt 5 hónap alatt.**

Kitettek vagyunk a külpiacnak azért is, mert évente (tavalyi számok) 27 ezer tonna sajt, 1 400 tonna vaj és 55 ezer tonna savanyított termék kerül csak a nagykereskedőkön keresztül az országba, amelynek elsődleges oka az, hogy **ezekben a kategóriákban a belföldi piac mérete és a kereslet jóval meghaladja a hazai termelési kapacitásokat és a hazai gyártók által előállított termékválasztékot mennyiségben és sok esetben minőségben is.** Természetesen van közvetlen kiskereskedői és némi feldolgozó tejtermék import is.

Ebben az értelemben pl. **a hazai félkemény sajtok árát sajnálatosan nem mi, hanem az import, a német és a lengyel sajtok ára határozza meg.** 2021-től 2022 nyaráig tej- és sajthiány alakult ki Európában, ezért és a folyamatosan emelkedő alapanyag árak miatt 'csillagászati' magasságokba szökött a sajt ára. Ehhez a sajtdráguláshoz hozzáadódott a forint gyengülése is.

A kiszámíthatatlan piaci fluktuációt jól szemlélteti, hogy pl. a vaj európai álagára a 2020. májusi mélypontja (291 EUR/100 kg) után 2022 szeptemberére 744 EUR/100 kg-ra emelkedett, majd mostanra újra csak 463 euro az ára. Ezek az árak két és félszeres drágulást, majd 38%-os áresést jelentettek. A német edami és gouda sajtok a 2020. május-júniusi 290 eurós mélypontról tavaly őszre elérték az 530-540 eurós rekord árát (+85%). Mára ezek a sajtok a 350 eurós ár közelébe süllyedtek vissza (-35%).

A rekord magas európai uniós tejáraknak köszönhetően Észak- és Nyugat-Európa tejtermelése tavaly ősztől erősödésnek indult, jelentős feleslegek kezdtek kialakulni. Az Unió tejpor, illetve vaj kereskedelme a harmadik országok felé lelassult, hiszen a tavalyi energia árak ((porítás (gáz) és hűtés (elektromos áram)), versenyképtelenné (drágává) tették az Európai Uniót a nemzetközi piacon. A magas infláció okozta fogyasztás csökkenés, illetve az EU egyik fő exportpiacán (Kína) történt kereslet visszaesés okán **törvényszerű volt az erős korrekció.** A hazai árakra meghatározó, hogy az Észak- és Nyugat-Európai országok „szívesen” vezetik le a felesleget dömpingáron.

Ha megnézzük az elmúlt 10-20 év európai és hazai folyamatait, akkor egyértelmű a kapcsolat: minden, ami a spot piacon, majd az EU piacon történik, az 2-4 hónapon belül törvényszerűen bekövetkezik nálunk is. A hazai piaci folyamatok lekövetik az európai trendeket, amelyre a hazai szereplők tevékenysége csak igen kis mértékben gyakorol hatást.

Az elmúlt egy évben történtek jól rávilágítanak arra, hogy **az ágazati szereplők mennyire kiszolgáltatottak a tőlük független és sokszor előre alig látható piaci-gazdasági folyamatoknak.** Ezen drasztikus piaci fluktuációk, jövedelem ingadozások kiküszöböléséhez elengedhetetlen egy termékpálya horizontális és vertikális szervezettsége; a piaci egyensúly fenntartásához, a stabilabb szerződéses viszonyok kialakulásához, valamint a piac átláthatóság

javításához rengeteg a feladat. A piaci kiszolgáltatottság ezelőtt is komoly jövedelemkockázatot jelentett mind a mezőgazdaságban, mind az élelmiszeriparban.

Miközben a hazai nyerstej előállítás költsége és ára elindult az EU-s átlag felé, addig a hazai vásárlóerő az elmúlt évek nagymértékű bérinflációja ellenére még mindig jelentősen elmarad az EU-s átlag szintjétől, így az ágazat folyamatos nyomás alatt van.

A tavalyi történelmi léptékű aszály és az önköltség drasztikus növekedése okán tejfelvásárlásunk éves szinten is visszaesett (-3,2%) 2022-re, amely azt jelenti, hogy idehaza keresleti piaci viszonyok voltak a jellemzők. Tejtermelésünk visszaesése továbbra is rendkívüli méreteket ölt (2023. március -6.6%, február -6,9%, január -4,9%, 2022. december -8.8%, november -8,4%, október -7,3%).

Az orosz-ukrán válság elhúzódása, az extrém aszály és a magas input költségek fennmaradása folyamatos költségnövekedést eredményez a hazai tejágazatban, amely – az emelkedő átvételi árak ellenére is – **állománycsökkenést és telepfelszámolásokat okoz(ott).**

Ezen tejtermelési visszaesések ellenére a fogyasztáscsökkenés, illetve az európai – gazdájukat kereső és keringő – tejfeleslegek okán rendkívül **nehéz időszak a mostani a magyar gazdáknak és ugyanilyen nehéz 1-2 hónap áll előttünk.**

Nem szabad elfelejteni az **árfolyam-változás** hatását sem, mely jelentkezik nyerstej kivitelünknel, a kötelező írásos tejértékesítési szerződésekben lévő képletekben, a késztermék importban és természetesen az önköltség minden szintjén.

Tisztelt Gazdasági Versenyhivatal!

A 2023. április 20-án közétett, a tej és tejtermékek magyarországi piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról szóló jelentés tervezetével kapcsolatosan az alábbi észrevételeket és javaslatokat teszem.

„1.A nyerstej alapárprognózis felülvizsgálata”

Egyetértünk azzal, hogy a tíz éve megalkotott metodika az elmúlt időszak kivételes és extrém piaci folyamatainak kezelésére már nem alkalmas, ezért is döntött úgy a Terméktanács Elnöksége még a GVH jelentés-tervezetének megjelenése előtt, hogy április elejétől - a felülvizsgálat szükségessége miatt - felfüggeszti az alapár prognózisát.

Ahogy a korábbi végzésekben feltett kérdésekre adott válaszunkban is jeleztük, az árprognózishoz alig csatlakozott bárki. Mivel pedig feldolgozó egyáltalán nem csatlakozott, az árprognózis szerződésben történő – szerződött felek általi – figyelembevétele eleve kizárt.

A nyerstej értékesítési szerződések jellemzően egy, ritkábban 2 évre, illetve határozatlan időre kötnek. A prognózis figyelembevétele azért is életszerűtlen, mert Magyarországon vélhetően senki sem módosította negyedévente – éves vagy kétéves – nyerstej értékesítési szerződését, miután a Terméktanács elnöksége kiadta az aktuális prognózist.

A szerződések a Versenyhivatal rendelkezésére állhatnak és így látható, hogy sem **hivatkozás**, sem **módosítás nem szerepel a Terméktanács alapár prognózisára utalva**.

Az alapárprognózis, akkor is működött, amikor nem volt rekord infláció, vagy amikor pl. a 2014-től kezdődő piaci folyamatok hatására 2016-ban bedőlt a tejpiac (amikor az 50 Ft-os tej senkinek sem kellett hazánkban), de 2018-ban is erős ár visszaesést szenvedtek el a tejtermelők.

Ha 2019 után '*felfelé korrigált*' az alapárprognózis, akkor véleményünk szerint azt is le kell írni, hogy mennyivel, illetve, hogy 2019. előtt mely években *korrigált felfelé és mennyivel*, illetve mely években *lefelé és mennyivel*.

Az Európai Unió vonatkozó szabályai értelmében a kötelezően írásban kötendő nyerstej értékesítési szerződésekben az árat vagy fix árként kell megkötni, vagy egy árképlet határozza azt meg („...*kiszámítására a szerződésben megállapított különböző tényezők összesítésével kerül sor, amelyek között szerepelhetnek a piaci fejlemények változását tükröző piaci mutatók, a szállított mennyiség és a szállított nyers tej minősége vagy összetétele...*”).

A nyerstej értékesítési szerződésekben – azaz az árképletben – a tejárat ma, illetve az elmúlt évtizedben Magyarországon szinte kizárólag az alábbi tényezők, illetve ezek kombinációi határozzák meg:

- a tejtermelő és tejfelvásárló között kialakult fix ár,
- AKI (Agrárközgazdasági Intézet) átlag-, alap- és kiviteli ár,
- az EU27, vagy néhány EU-s ország átlagára (illetve ezek százaléakai),
- spot piaci árak,
- EUR/HUF árfolyam alakulása,
- nyerstej beltartalom (zsír és fehérje),
- mennyiségi felár.

A fenti tényezők folyamatos változása okozza a tejárak ingadozását, illetve trendszerű változását.

Nem tudjuk, hogy a GVH hány tejtermelő és tejfeldolgozó közötti szerződést kért be, illetve vizsgált meg. Az EU által megkövetelt, meghatározott tartalmi elemekkel megkötendő írásos nyerstej értékesítési szerződésekben látszódik, hogy valójában mi is határozza meg a nyerstej árat: a piac, a kereslet-kínálat, illetve a környező országok (és az EU) árai, továbbá az árfolyam.

Rendkívül fontos a szakkifejezések használata: az 1308/2013/EU rendelet 148. cikke szerinti nyerstej értékesítési szerződések lehetnek árképletes szerződések. A Terméktanács alapár prognózisa nem keverendő össze ezzel az EU-s fogalommal, az árképlettel.

Ezúton is szeretném megerősíteni a személyes egyeztetésen elmondottakat, miszerint az árprognózis kapcsán élni kívánunk a GVH által ajánlott szakmai konzultációs segítséggel. A Tej Terméktanács az alapárprognózist születésekor, 10 évvel ezelőtt is bemutatta azt a GVH-nak, amely nem támasztott kifogást ellene, ezért bízom benne, hogy a mostani kétoldalú egyeztetések tovább fogják javítani az alapárprognózis minőségét, miáltal annak ismertsége is növekedhetne és mérhetővé válna a szakmában.

„3. Online árfigyelő rendszer fejlesztése és üzemeltetése”

A Tej Terméktanács elkötelezett támogatója a magyar vásárlók és fogyasztók megfelelő és átlátható tájékoztatásának, ezért felajánlja szakmai segítségét, hogy a tejszektor vonatkozásában kiválóan működhessen ez a rendszer, tekintettel arra, hogy immár hat éve magunk is működtetünk a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal és az Agrárközgazdasági Intézettel együttműködésben egy jelentési rendszert (21/2023. (IV.28.) AM rendelet). Rendkívül fontos lenne a termékpályát legjobban reprezentáló termékeket kiválasztani, illetve elkerülni az olyan, sem a Magyar Élelmiszerkönyvben, sem a vámtarifakódexben nem létező kifejezések használatát, mint a „tejhelyettesítők” kifejezés.

„4. Növényi italok árképzése, fogyasztásuk ösztönzése”

A 22., a 39. és a 61-63. oldalon a tervezet megfelelkezik a magyar családi vállalkozások vagy termelők által birtokolt feldolgozók által gyártott laktózmentes termékpalettákról. A tervezet sajnos úgy állítja egymással szembe az 5%-os áfás tejet és a 27%-os áfás növényi italokat, hogy közben valamilyen okból nem említi meg a 18%-os áfás hazai előállítású laktózmentes tejet.

Az ételallergia miatti egészségügyi problémákra maga a tejágazat is aktívan keresi a válaszokat, komoly kutatás-fejlesztési tevékenységen keresztül. Elég arra gondolni, hogy csak a 10 évvel korábbiakhoz képest is mára már szinte minden termék kategóriában megtalálhatóak a magas minőségű hazai és import laktózmentes termékek, legyen az tej, tejföl, túró, vaj, desszert vagy sajt, amelyeket a laktózérzékenységgel küzdők is bátran fogyaszthatnak anélkül, hogy kompromisszumot kellene kötniük a termékek ízében, állagában, felhasználhatóságában.

A magyar feldolgozók jelentős részének kínálatában jelen van a laktózmentes termékcsortiment. A Sole Mizo Zrt. – weboldala szerint – 24 féle laktózmentes tejet és tejterméket gyárt, a Tolnatej Zrt. 4 félért, az Alföldi Tej Kft. 16 félért és a sort lehetne folytatni a Naszálytej Zrt-vel vagy a Friesland Hungaria Zrt-vel.

A tervezet a 22. oldalon sajnálatosan **összemossa a tejfehérje allergiát a tejcukorérzékenységgel.** A kettő egészségügyi probléma teljesen más okozati háttérrel és kezelési móddal bír. Míg előbbi a hazai lakosság 2-4%-át érinti, utóbbi kb. 30%-ot. Helyes a vonatkozó KSH adat, a lakosságnak csak 4%-a tart tejmentes diétát, teljesen indokoltan.

A Tej Terméktanács részéről nem ismerjük a jelentés 22. oldalán hivatkozott laktozerzekeny.hu weboldalt működtető FaXuniL Kft-t.

Rendkívül fontos lenne azonban, hogy a Kormányzat ezen egészségügyi döntések meghozatalánál és előkészítésénél a növényi termékeket gyártó vállalkozások lobbijától független szakértők, orvosok és/vagy dietetikusok álláspontját is kikérje, amely átfogó és teljes képet adna ebben a komoly egészségügyi kérdésben.

Az egészségügyi vonatkozásokon túl az sem világos számunkra, hogy mi közük a tejpiachoz, a tejpiazi inflációhoz, a jelenséget vizsgáló jelentéshez az olyan rendkívül alacsony bázisról épülő, piaci értelemben marginális élelmiszereknek, mint a növényi italok és szójagurtek, amelyek fogyasztói jórészt azért fogyasztják ezeket a típusú termékeket, mert esetükben a tejtermék fogyasztás nem is lehet opció.

Az Európai Bíróság C-422/16. sz. ügyben hozott ítélete értelmében tisztán növényi termékek főszabály szerint nem hozhatók kereskedelmi forgalomba olyan megjelölésekkel, mint a „tej”, „tejszín”, „vaj”, „sajt” vagy „joghurt”, amely megjelöléseket az uniós jog az állati eredetű termékekre tart fenn. Ezért kérjük és javasoljuk, hogy **a tervezetből kerüljenek ki az olyan kifejezés, mint pl. „tejhelyettesítő”, hiszen ezek a növényi italok beltartalom szempontjából nem helyettesítik a tejet,** mivel tápanyag/tápérték/vitaminfehérje/zsírtartalmuk nem azonos, tehát a 'helyettesítés' megfogalmazás félrevezetheti a fogyasztókat.

A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet 7. cikke értelmében **az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő.**

A növényi italok nem tekinthetők helyettesítő termékeknek, legfeljebb a laktózmentes tej lehet 'tejhelyettesítő'.

A növényi italok közös táplálkozás-élettani jellemzője, hogy fehérjéik kisebb fokú biológiai hasznosulásúak a tehéntejhez képest. Fontos tehát figyelembe venni a növényi italok étrendbe illesztésénél, hogy fehérje- és aminosavbevitel szempontjából **nem megfelelő helyettesítői a tehéntejnek. A tej és tejtermékek kizárása az étrendből csak orvosilag indokolt esetben történhet,** hiszen fontos makro-, és mikrotápanyag-források. **A tej és tejtermékek tápanyagtartalma egyetlen élelmiszerral sem pótolható teljesen.** A tejcukorérzékenység (laktózintolerancia) esetén a tej és tejtermékek elhagyása az étrendből nem javasolt, elegendő, ha bizonyos tejtermékekből a laktózmentes változatot választjuk. Sok növényi ital dúsítva van (de nem mind!) kalciummal és különböző vitaminokkal abból a célból, hogy a tehéntejhez hasonló tápanyag-összetételt érjenek el, **ezen mikrotápanyagok biológiai hozzáférhetősége bizonytalan,** több tényezőtől függő.

(forrás: <https://www.okostanyer.hu/>, Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége (MDOSZ))

Mindezekről függetlenül, véleményünk szerint messzemenően eltúlzott súllyal szerepel ez a fejezet a tejpiaci elemzés kapcsán.

„5. Fenntartható (visszaváltható) csomagolás ösztönzése”

A visszaváltható csomagolás ösztönzése kapcsán megfogalmazott javaslat gyors és előzetes iparági becslés szerint legalább 10%-kal drágíthatja majd az érintett termékeket. Mi, illetve tagvállalataink jelenleg nem látnak Európában (jól) működő, követendő példát.

A modell akkor lenne működőképes, ha a tejfölöspoharakat a lakosság szakszerűen elmosná, azokat valaki szétválogatná a többi több tucatnyi hasonló márkától (10-12 tejfeldolgozó biztosan gyárt tejfölt, 4-5 kisserelésben, több zsírtartalommal, laktózmentesen is, ezen felül sajátmárkás tejfölök is elérhetőek), majd azt visszaszállítaná pontosan ahhoz a tejfeldolgozóhoz, aki eredetileg a gyártó volt. Ezután kiválogatásra kellene kerüljön a megkopott feliratú doboz, majd újabb, de ezúttal komolyabb élelmiszerbiztonsági szempontú tisztításnak (mosásnak) kellene következnie. Adott esetben a dobozra nyomtatott receptúrákat, tápértéktáblázatokat vagy a minőségét megőrzi jelölést is el kellene távolítani, majd újra kellene nyomtatni a doboz egy részét.

Európában ugyan létezik néhány prémium joghurt betétdíjas üvegben, de ott is csak az üvegeknek kb. 50%-a kerül vissza a gyártóhoz. Azt sem látjuk, hogy az 55 ezer tonnányi éves importált savanyított tejtermék poharai hogyan kerülnének vissza a külföldi gyárakba, Romániába, Lengyelországba vagy éppen Németországba.

Egyéb észrevételek

A tervezet 24. oldala szerint „a GVH-hoz benyújtott adatszolgáltatások alapján a hazai nagykereskedők, disztribútorok szerepe a tejtermékek hazai értékláncában az elmúlt évek során erőteljesen visszaszorult, elenyésző esetben vannak jelen az értékláncban.”

Nem értünk egyet azzal a megállapítással, amely szerint elenyésző esetben vannak jelen a termékpályán nagykereskedők.

Kiterjesztett statisztikai rendszerünkbe (a 4/2020. (II.28.) AM rendelet helyébe lépő 21/2023. (IV.28.) AM rendelet) 69 nagykereskedő küld adatot. Ők a tavalyi évben 27 ezer tonna sajtot, 55 ezer tonna savanyított terméket, és 1 400 tonna vajat importáltak. Ezek a számok igen jelentősek, sajtermelésünk 25%-át, savanyított termék előállításunk 49%-át jelentik. 2022-ben 50 ezer tonna sajtot, 72 ezer tonna savanyított tejterméket és 2700 tonna vajat forgalmaztak a nagykereskedelmi szereplők, ezek a számok még komolyabb, meghatározó jelentőséget tulajdonítanak a nagykereskedőknek. A kiskereskedők 2022. évi sajt (20,6 ezer tonna) és savanyított tejtermék importja (29 ezer tonna) elmarad a nagykereskedői importtól.

Ezen nagykereskedők közül kerülnek ki azok a szereplők is, akik a tavaly ősztől kialakuló német tejfelesleget sajt formájában szállítják az országba. A magyar tejtermelők és tejfeldolgozók sem látják, hogy miként kerülhet az országba olyan – kilónként 10-11 kg nyerstej alapanyag szükségletű – félkemény sajt, amely 55-60 cent/kg áron felvásárolt német nyerstejből készült úgy, hogy ez a költség még drágul az érlelés, a logisztika és a csomagolás költségével. Az év első hónapjaitól napjainkig egyes nagykereskedők kilónként akár 1380 forintos áron, kamionnal 'szállítják házhoz' ezeket a sajtokat. Ezek – a más országok raktáraiban beragadt, 'fölösleggé vált' – félkemény sajtok, gyakran **a hazai (és az előállítás szerinti ország (!)) önköltségnél kilónként 1000-1200 Ft-tal is olcsóbban kerülnek Magyarországra.**

A magyarországi tejtermelési és tejtermék-előállítási viszonyok általánosságban nem térnek el olyan mértékben a környékbeli országoknak az EU egységes piacán tapasztalható viszonyaitól, hogy az jelentős árkülönbségeket indokoljon az alapvető tejtermékek áraiban. Ezért alapos lehet a feltételezés, miszerint ennek esetleg olyan dömpingár alkalmazása lehet az oka, ami háttérben kifejezetten piacromboló szándék, etikátlan, versenytorzító, egyes esetekben haszonlefoglaló piaci magatartás állhat.

Költségek és a nyerstej árának alakulása (27-30. oldal)

Megfontolásra javasoljuk, hogy éves szinten és éves önköltségek alapján hasonlítsuk össze az adatokat, így reálisabbá válhatna az értékelés. Az AKI PÁIR adatai szerint a 2021-es éves nyerstej átlagár 113,14 Ft/kg, míg a 2022 évi 170,51 Ft/kg (151%). A takarmány önköltségi árak emelkedése 2022-re éves szinten 138 és 181% közötti a rendelkezésünkre álló adatok szerint, tehát a költségek növekedése is indokolta a nyerstej árának emelkedését.

A tervezet a tejtermelés vonatkozásban 12, 17, illetve 19 db tejtermelő vállalkozás adataiból von le országos következtetéseket. Véleményünk szerint ezek a mintaszámok rendkívül alacsonyak, nem tudjuk róluk, hogy **saját vagy vásárolt takarmányból dolgoznak, tovább azt sem, hogy 40, 400 vagy 4000 tehenes telepet reprezentálnak.** Az sem mindegy, hogy **a tavalyi történelmi aszályal sújtott keleti vagy a több csapadékos nyugati országrészben működnek.** Sok esetben az **önköltség számítás metodikája nem összehasonlítható egymással.** A **fajlagos tejtermelés lehet 6000 kg, de akár 12000 kg is.** Évente 2500-3000

termelő vesz igénybe támogatást termeléshez kötött tejhasznú tehéntartás jogcímen. Szakmai becslések szerint **a 400-500 legnagyobb tejtermelő adja tejtermelésünk 80-90%-át.**

Jelentős hatással vannak a piaci, inflációs folyamatokra, viszont a tervezet nem tárgyalta, illetve nem említette az alábbi szempontokat:

- az ellátási láncban rendkívül fontos funkciót ellátó tej termelői szervezeteket (1308/2013/EK, 149. cikk, illetve 3/2016. (I. 7.) FM rendelet),
- a tejtermelők és tejfeldolgozók közötti kötelező írásbeli szerződések témakörét, jelentőségét, a nyerstej árát meghatározó árképleteket,
- az árfolyamváltozás tejtermelőkre, feldolgozókra és kiskereskedőkre gyakorolt hatását.

A 75. oldalon vélhetően tévesen szerepel az, hogy „ún. nyerstej felvásárlási ár prognózis”, helyesen „*az adott kvótaévi nyerstej alapárára vonatkozó, időszakonként felülvizsgált prognózis*”.

Tekintettel arra, hogy a feldolgozó márkák és sajátmárkás tejtermékek kiskereskedelmi árképzése merőben eltérő, javasoljuk, hogy amikor a tervezet pl. kiskereskedelmi bruttó árrést elemez, fogyasztói ár le- vagy felbontásáról beszél, vagy bruttó árrés komponensenkénti felbontását mutatja be, akkor kérjük, hogy minden esetben **kerüljön megjelölésre, hogy a fogyasztói ár az sajátmárkás („PL”) vagy feldolgozó márkás (brand) tejtermékek kiskereskedelmi árát jelenti.** A „brand” termékekere a kiskereskedelem jellemzően aránytalanul nagy árrést tesz rá a „PL”-hez képest.

Az AKI PÁIR adatai szerint ugyanis egy 1,5%-os UHT tej esetében jelenleg literenként 200 Ft (!) különbség van a feldolgozó, illetve a sajátmárka esetében, a hatósági áras 2,8 %-os UHT tejnél 60 Ft a különbség, míg a trappista sajtnál 600 Ft fölötti a fogyasztói árkülönbség kilogrammonként.

Kérjük, hogy a Tej Terméktanács jelentés-tervezet tartalmára vonatkozó fenti észrevételeit a Gazdasági Versenyhivatal a végleges jelentéssel egyidejűleg - teljes terjedelemben - és azonos helyen hozza nyilvánosságra.

Üdvözlettel és köszönettel,

Istvánfalvi Miklós
elnök

Tej Terméktanács
1115 Budapest, Bartók B. út 152/C
Tel.: 203-1450, Fax: 203-1477
Adósz.: 18036235-2-43